

RINGERIKE
KOMMUNE

Årsberetning 2017

INNLEDNING

2016 var ett bra år økonomisk for Ringerike kommune. Det som tidlig på året så ut som en svikt i egne skatteinntekter samt svikt i skatteinngangen for landet som helhet, endte opp med høyere skatteinngang både for Ringerike kommune, men også for landet som helhet. Dette bidro til det gode økonomiske resultatet.

I løpet av 2016 har Ringerike kommune gjennomført innfasingen av Fossefondet i finansmarkedet. Avkastningen ble på 4,59% , totalt 5,7 mill. kroner. Avkastningen var lav på starten av året, og var god siste del av året.

Driftsinntektene økte med 7,04% i 2016, mens driftsutgiftene økte med 7,4%. Dette viser at Ringerike kommune for 2016 hadde marginalt større økning i driftsutgiftene enn driftsinntektene. Kommunen må fortsatt ha fokus på å tilpasse utgiftene til inntektene. Netto driftsresultat ble i 2016 96,9 mill. kroner, og regnskapsmessig mindreforbruk ble på 52,2 mill. kroner.

Likviditeten i Ringerike kommune er bedret, og vi er nå på nivåer hvor vi må vurdere å plassere overskuddslikviditet. Vi har ikke i 2016 benyttet oss av kommunes trekkrettighet på 150 mill. kroner, for 2017 er den redusert til 100 millioner kroner.

Ringerike kommune betalte i 2016 2,8 millioner kroner mer enn minimumsavdrag på sine lån, dette var mindre enn avskrivningene i 2016.

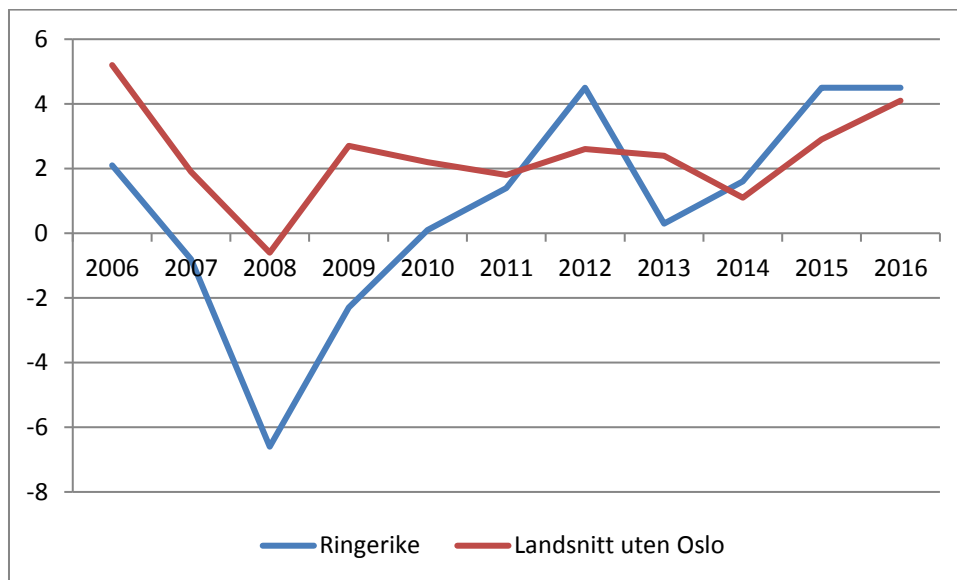

Regnskapsresultat 2016

Regnskapet for 2016 viser et netto driftsresultat (overskudd) etter finansposter på 96,9 millioner kroner. Det er overført 1,8 millioner kroner til investeringsregnskapet. Etter overføring til investeringsregnskapet og avsetninger og bruk av avsetninger ble det et regnskapsmessig mindreforbruk i 2016 på 52,2 millioner kroner.

Ringerike kommune har siden 2009 vært registrert i ROBEK (Register om betinget godkjenning og kontroll) på bakgrunn av økonomisk ubalanse etter kommunelovens § 60 nr. 1a. Det betyr bl.a. at kommunen må ha godkjenning fra Fylkesmannen for å kunne foreta gyldige vedtak om låneopptak eller langsiktige leieavtaler. Per juli 2016 er Ringerike kommune utmeldt av ROBEK.

Ringerike kommune har i 2016 et netto driftsresultat på 4,5% av brutto driftsinntekter og foreløpige tall Kostra tall pr 15.mars viser et landssnitt uten Oslo på 4,1%. Sett i forhold til landsgjennomsnittet viser dette nøkkeltallet følgende utvikling i Ringerike siste 10 år:

Netto driftsresultat blir ansett som hovedindikator for den økonomiske balansen. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk fra hva kommunen har til disposisjon til avsetninger og investeringer. Over tid bør netto driftsresultat utgjøre 1,75% av driftsinntektene. For Ringerike vil det utgjøre 38 millioner kroner årlig.

Grafen viser at netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter har ligget under 1,75 % i Ringerike i fram til og med 2014, med unntak av 2012. De siste to årene har Ringerike kommune hatt netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter på 4,5%.

Driftsregnskapet – sentrale inntekter og utgifter

Regnskapsskjema 1A driftsregnskapet

Tall i 1000 kroner

	Regnskap 2016	Regulert bud. 2016	Avvik ift budsjett	Avvik i prosent	Opprinnelig budsjett 2016	Regnskap 2015
Skatt på formue og inntekt	-741 382	-714 850	26 532	3,7 %	-714 200	-674 660
Eiendomsskatt	-54 234	-54 400	-166	-0,3 %	-54 400	-54 079
Sum skatteinntekter	-795 616	-769 250	26 366	3,4 %	-768 600	-728 739
Ordinært rammetilskudd (inkl inntektsutgj.)	-723 737	-721 965	1 772	0,2 %	-721 965	-710 678
Merverdiavgiftskompensasjon drift	-50 940	-43 410	7 530	17,3 %	-46 260	-47 638
Sum rammetilskudd og merverdiavgiftskomp.	-774 677	-765 375	9 302	1,2 %	-768 225	-758 317
Sum andre tilskudd og salgsinntekter	-25 077	-25 520	-443	-1,7 %	-25 520	-24 729
= Sum frie disponible inntekter	-1 595 369	-1 560 145	35 224	2,3 %	-1 562 345	-1 511 785
Renteinntekter og avkastning fond	-10 394	-8 387	2 007	23,9 %	-8 387	-6 462
Utbytte fra Ringerikskraft AS	-18 251	-18 250	1	0,0 %	-15 000	-18 251
Mottatte avdrag utlån (Boligstiftelsen)	-723	-123	600		-123	-123
Startlån - mottatte renter	-3 071	-3 300	-229		-3 300	-3 520
Sum finansinntekter	-32 438	-30 060	2 378	7,9 %	-26 810	-28 356
Renteutgifter, provisjon og tap fin. instrumenter	25 874	29 000	3 126	10,8 %	29 000	25 722
Startlån - renteutgifter	4 575	4 500	-75		4 500	5 295
Avdrag på lån	53 209	53 000	-209	-0,4 %	53 000	50 502
Sum finansutgifter	83 659	86 500	2 841	3,3 %	86 500	81 520
= Netto finansutgifter	51 220	56 440	5 220	9,2 %	59 690	53 165
Inndekning av tidligere års underskudd	0	0			0	27 680
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-36 361	-36 361			0	-25 661
Avsetning disposisjonsfond (netto)	68 561	68 561			39 000	30 439
Bruk av disposisjonsfond	0	-5 000			0	0
Sum netto avsetninger	32 200	27 200	0		39 000	32 457
Overført fra drift til investeringsregnskapet	1 827	2 000	173	8,7 %	500	396
Sum til fordeling drift	-1 510 122	-1 474 505	40 617	2,8 %	-1 463 155	-1 425 767
Driftskostn. ført på områder utenfor skjema 1b	65	180			180	201
Fordelt på enhetene iflg skjema 1B	1 457 878	1 474 325	16 447	1,1 %	1 462 975	1 389 205
Regnskapsmessig mer+/mindreforbruk-	-52 179	0	57 064		0	-36 361

Skatt på inntekt og formue og netto inntektsutjevning

Kommunens skatteinntekter i 2016 utgjorde 795,6 millioner kroner. Dette var 26,4 millioner mer enn regulert budsjettert.

Ulikheter i skatteinntekter pr. innbygger utjevnes delvis gjennom skatteutjevningen. Denne utjevningen skjer løpende gjennom året og kommer med et oppgjør etter årsskiftet. Dette er ment å dekke opp noe av den ulikheten kommunen har hatt i sine skatteinntekter i forhold til landsgjennomsnittet og utgjør en del av rammetilskuddet.

Kommunen mottok i 2016 skatt og netto inntektsutjevning på til sammen 809 millioner kroner.

Skatt i % av landsgjennomsnittet i Ringerike utgjorde omtrent samme andel i 2016 som i 2015 (86,6% mot 85,9 %).

Rammetilskudd og skjønnsmidler fra staten

Ringerike kommune fikk overført 723,7 millioner kroner i samlet rammetilskudd fra staten i 2016. Det er 1,8 millioner kroner høyere enn budsjettert.

Skatteutjevningen utgjorde 68,2 millioner kroner, og det ordinære skjønnstilskuddet 2,5 millioner kroner.

Eiendomsskatt

Kommunen fikk inn 54,2 millioner kroner i eiendomsskatt i 2016. Inntekten fordeles på *Verk og bruk* med 22,7 millioner kroner og *Annen fast eiendom* med 32,5 millioner kroner.

Finansinntekter og – utgifter

Kommunen fikk inn 18,3 millioner kroner i utbytte fra Ringerikskraft i 2016. Det er som budsjettert.

Det er betalt renter og avdrag på gjeld med 79 millioner kroner og av dette utgjør renteutgifter 25,9 millioner kroner. Det er utgiftsført låneavdrag med 53,2 millioner kroner.

Renteutgiftene har i 2016 vært 3,1 millioner kroner lavere enn budsjettert og avdragsutgiftene ble 0,2 millioner kroner høyere enn budsjettert.

Netto finansutgifter ble 51,2 millioner kroner i 2016. Det er 5,2 millioner kroner lavere enn opprinnelig budsjett og skyldes i hovedsak lavere renteutgifter på grunn av lavere rentenivå enn forutsatt i budsjettet, samt senere låneopptak i 2016 enn budsjettert.

Overføring til investeringsregnskapet

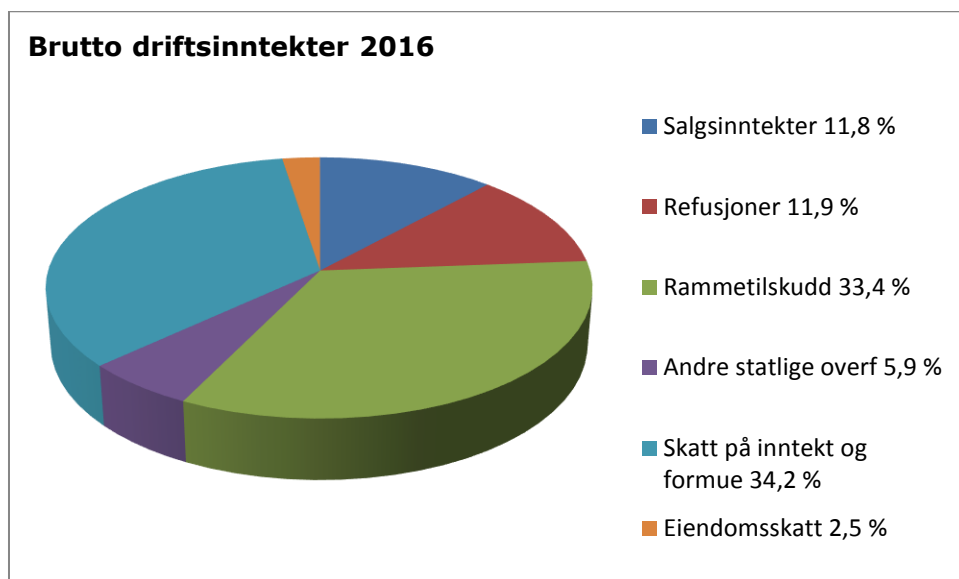
Det er i 2016 overført 1,8 millioner kroner fra drifts- til investeringsregnskapet mot budsjettert 2 millioner kroner.

I tråd med forskrift er 100 prosent av merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer ført i investeringsregnskapet.

Merverdiavgiftskompensasjon på investeringer ble 32 millioner kroner, noe som er 16,47 millioner kroner lavere enn forventet i revidert budsjett 2016.

Driftsinntekter fordeling

Figuren viser hvordan de totale driftsinntektene fordeler seg på ulike typer inntekter.

Felles skatteinntekter og rammetilskudd fra staten er i utgangspunktet inntekter kommune i liten grad kan påvirke. For 2016 utgjorde disse inntektene 67,6 % av de totale driftsinntektene til kommunen.

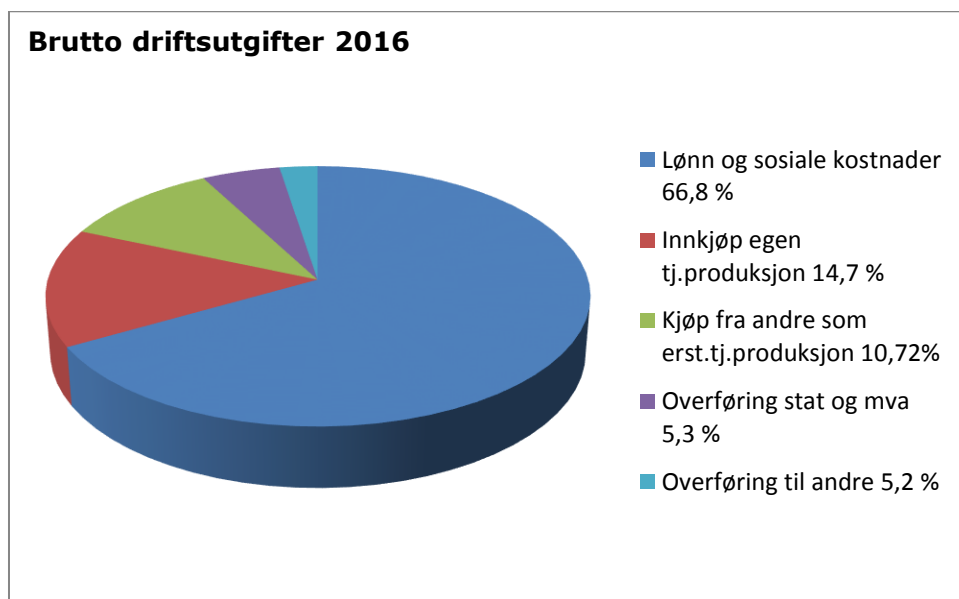
Driftsinntekter – utvikling

	2014	2015	2016	endring 15-16
Salgsinntekter	228 363	247 246	256 304	9 058
Refusjoner	262 373	267 148	258 578	-8 570
Rammetilskudd	708 382	710 678	724 237	13 559
Andre statlige overføringer	52 181	69 236	127 231	57 995
Skatt på inntekt og formue	636 695	674 660	741 382	66 722
Eiendomsskatt	54 466	54 079	54 234	155
Andre direkte og indir skatter	339	338	339	1
Overføringer fra andre	4 916	1 394	5 001	3 607
SUM	1 947 715	2 024 779	2 167 306	142 527

De totale driftsinntektene i 2016 var på 2,2 milliarder kroner, en økning på 143 millioner kroner i forhold til 2015. Av økningen utgjør vekst i skatt og rammetilskudd 81 millioner og nedgang i refusjoner på 9 millioner kroner. Samlet vekst av totale inntekter fra 2015 til 2016 var på 7,04 %.

Driftsutgifter - fordeling

Figuren viser hvordan de totale driftsutgiftene fordeler seg på ulike typer utgifter.

Lønnsutgiftenes andel av kommunens samlede utgifter utgjør 66,8 % i 2016.

Driftsutgifter - utvikling

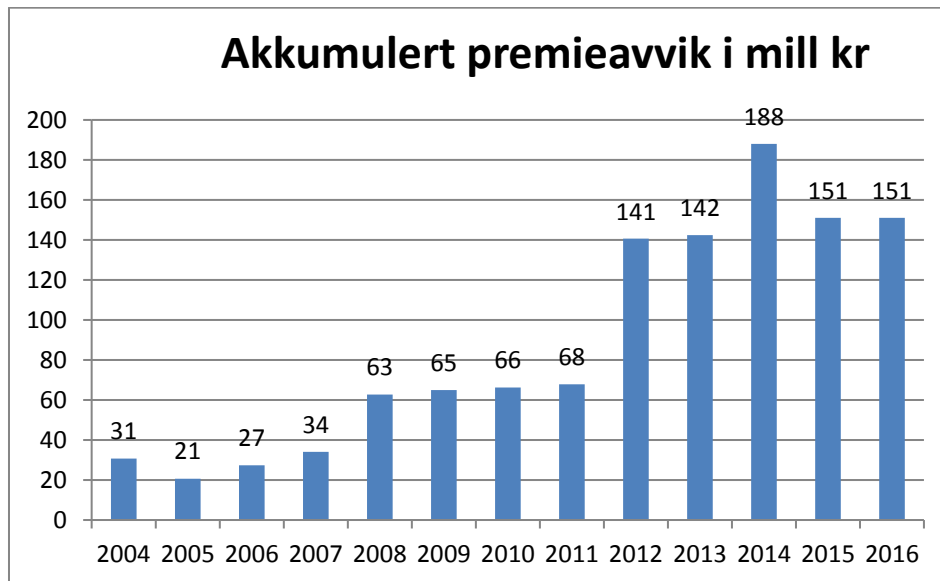
	2014	2015	2016	endring 15-16
Lønn og oppgpliktige ytelser	989 811	995 237	1 058 457	63 220
Sosiale utg. (arbeidsgiveravgift og pensjon)	277 793	283 545	289 693	6 148
Innkjøp egen tjenesteproduksjon	253 928	290 931	338 819	47 888
Kjøp fra andre som erstatter egen produksjon	211 699	203 743	216 664	12 921
Overføring til stat og mva	79 086	99 616	106 290	6 674
Overføring til andre	96 306	50 355	51 468	1 113
Inntekt av fordelte utgifter	-22 660	-43 626	-42 429	1 197
SUM DRIFTSUTGIFTER eks avskrivninger	1 885 964	1 879 801	2 018 962	139 161

Lønn og oppgavepliktig ytelser utgjorde 1058,5 millioner kroner i 2016. Fra 2015 til 2016 utgjør økningen 63 millioner kroner, en vekst på 6,35 %.

Sosiale utgifter utgjorde 289,7 millioner kroner i 2016. Fra 2015 til 2016 utgjør økningen 6,1 millioner kroner, en vekst på 2,2 %.

Utvikling akkumulert premieavvik

I perioden 2004-2016:

Fra 2003 ble det innført regler for regnskapsføring av premieavvik og amortisering av premieavvik. Premieavvik er differansen mellom den innbetalte premien og regnskapsført netto pensjonskostnad. I perioden 2003 til 2011 ble premieavviket i Ringerike amortisert over 15 år og fra 2012 ble det endret til 10 år. Fra 2014 ble premieavviket i Ringerike amortisert over 7 år. Redusert amortiseringstid (nedbetaling) vil belaste regnskapet med høyere pensjonskostnader i årene framover enn det som har vært hittil.

Som grafen viser ble det en kraftig økning i akkumulert premieavvik i 2012 og en stor økning i 2014. Akkumulert premieavvik er uendret fra 2015 til 2016. Det akkumulerte premieavviket ved utgangen av 2016 var på 151 millioner kroner inkludert arbeidsgiveravgift.

Særskilte forhold utgifter 2016

I forbindelse med endring i refusjonsforskriften til Helse- og sosialloven, har Ringerike kommune påtatt seg å motta faktura for beboere i tre andre kommuner som bor på Hønen gård, for så å viderefakturere disse kostnadene til kommunene disse beboerne opprinnelig kom fra. Da disse beboerne ikke ønsker å flytte tilbake til sine opprinnelige kommuner, har Ringerike kommune krevd at opprinnelig kommune skulle fortsette å betale for disse beboerne. Høyesterett har avsagt dom i en lignende sak i 2017, og dette medfører at det er stor sannsynlighet for at Ringerike kommune må ettergi det vi har utestående hos disse kommunene. For en av disse kommunene ettergav vi det utestående i regnskapet for 2016, men vi ser at vi må ettergi ytterligere 4,3 millioner kroner i 2017 dersom dommen i Høyesterett skaper rettspresidens for våre saker.

Driftsregnskap 2016 – rammeområdene

Regnskapsskjema 1B driftsregnskapet

Tall i 1000 kroner

	Regnskap 2016	Regulert budsjett 2016	Avvik ift budsjett	Avvik i prosent	Opprinnelig budsjett 2016	Regnskap 2015
Folkevalgte og revisjon	8 874	9 582	708	7,4 %	9 405	6 532
Administrasjon og fellestjenester	103 939	101 417	-2 522	-2,5 %	96 115	86 791
Barnehage	181 426	188 423	6 997	3,7 %	181 639	172 046
Grunnskole	284 330	282 692	-1 637	-0,6 %	255 433	252 821
Spesielle tiltak barn og unge	139 170	137 007	-2 162	-1,6 %	126 044	120 311
Kulturtjenesten	24 322	27 415	3 093	11,3 %	24 089	23 638
Helse og omsorg	643 831	642 904	-927	-0,1 %	614 159	619 107
Samfunn	140 269	142 481	2 212	1,6 %	121 243	125 041
Avsetninger, overføringer	-68 283	-57 597	10 686	18,6 %	34 848	-17 081
Sum tjenesteproduksjon	1 457 878	1 474 325	16 447	1,1 %	1 462 975	1 389 205

Tabellen over viser et samlet positivt avvik mellom regulert budsjett og regnskap innenfor rammeområdene på 16,4 millioner kroner (1,1%). De tjenesteproduserende sektorene (barnehage, grunnskole, spesielle tiltak barn og unge, helse og omsorg og samfunn) har samlet sett ett mindreforbruk i forhold til regulert budsjett på 7,6 mill. kroner.

Dette viser at det er god økonomistyring i tjenesteproduksjonen.

Utviklingen i netto finansutgifter

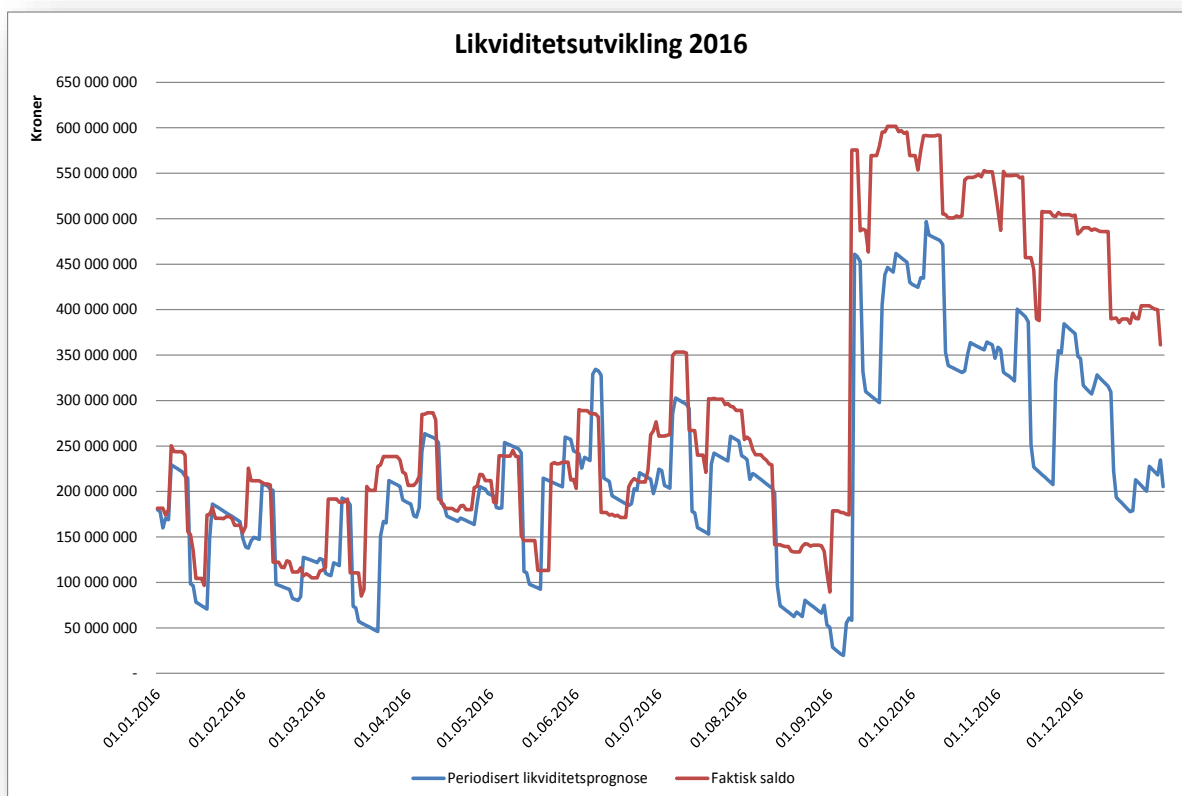
Mill. kr	Regnskap 2016	3. tertial 2016	2. tertial 2016	1. tertial 2016	Regulert budsjett 2016	Regnskap 2015	Regnskap 2014	Regnskap 2013
Renteinntekter og utbytte	-26,5	-4,7	-20	-1,8	-25,4	-28,1	-32	-17,5
Gevinst fin. instrumenter	-5,7	-5,8	0	0,1	-5	-0,6	-13,9	0
Sum finansinntekter	-32,2	-10,5	-20	-1,7	-30,4	-28,7	-45,9	-17,5
Renteutg., provisjoner m.m	30,5	19,7	7,5	3,3	33,5	31,2	30,2	31,6
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	53,2	20,1	14,2	18,9	53	50,5	46,2	43,2
Sum finansutgifter	83,7	39,8	21,7	22,2	86,5	81,7	76,4	74,8
Netto finansutgifter	51,5	29,3	1,7	20,5	56,1	53	30,5	57,3

Netto finansutgifter i 2016 ble 4,6 millioner kroner lavere enn regulert budsjett. Det skyldes lavere renteutgifter på 3 millioner kroner og høyere renteinntekter på konsernkontoen og gevinst Fossefondet.

Egenkapital

Kommunens økonomiske handlingsrom er bedret etter tre år med gode netto driftsresultater. Balanseført egenkapital er snudd fra negativ i 2014 til positiv fra 2015 og viser 205,4 millioner kroner ved utgangen av 2016. Kommunen velger å lånefinansiere det meste av sine investeringer siden det fremdeles er begrenset med fondsmidler. Ett unntak er kjøp av Fossveien, hvor egne fondsmidler ble benyttet.

Utvikling i likviditet

Faktisk likviditetsutvikling er bedre enn forventet, og det skyldes både ekstraordinære skatteinntekter og ubrukte lånemidler.

Årets låneopptak til investeringer ble foretatt i september, og det vises i den grafiske fremstillingen ved at likviditeten går fra 174 millioner kroner til 576 millioner kroner fra den 8. til den 9. september 2016. Faktisk saldo på konsernkonto ved utgangen av året er 363 millioner kroner, en økning på 183 millioner kroner i løpet av året.

Trekkrettigheten ble ikke benyttet i 2016, fordi likviditeten ble bedre enn budsjettert

Utvikling i gjeldsporteføljen

Tabellen nedenfor gir en oversikt over utviklingen i kommunens gjeldsportefølje i 2016:

(Beløp i mill. kroner)	Investeringsgjeld	Startlån	Samlet gjeldsportefølje
Per 31.12.2015	995,2	208,3	1 203,5
Årets avdrag	53,2	8,9	62,1
Ekstraordinære avdrag	2,0	18,5	20,5
Årets låneopptak	405,0	35,0	440,0
Per 31.12.2016	1 345,0	215,9	1 560,9

(Startlån fra Husbanken er lån til videreformidling til kommunens innbyggere.)

Årets låneopptak på 405 millioner kroner til investeringsformål ble tatt opp i september måned, ett lån på 161 millioner kroner til rentable investeringer og ett lån på 244 millioner kroner til ikke-rentable investeringer. Det rentable lånet ble inngått hos KLP Kommunekreditt til flytende rentebetingelser. Det ikke-rentable lånet ble inngått som et fastrentelån i Kommunalbanken med 5 års bindingstid til 1,78 prosent rente. Låneopptakene ble gjennomført i tråd med inngått rammeavtale for kommunale låneopptak.

Lånerammen for 2016 var på inntil 405,7 millioner kroner. Årets låneopptak ble det samme som vedtatt låneramme, slik at det ikke var nødvendig med nytt politisk vedtak i 2016. Det har vært store endringer på prosjektnivå underveis i året, men totalt lånebehov holdt seg på samme nivå. Noen prosjekter var ikke med i opprinnelig budsjett 2016, som f.eks. Nye Hønefoss kirke. Andre har hatt forsinket fremdrift, som f.eks. Ringerike vannverk og vannverk Nes i Ådal. I tillegg ble et par kostnadsdelingsprosjekter på vei fjernet fra investeringsporteføljen før låneopptak.

Ved inngangen til 2016 var ubrukte lånemidler til rentable investeringer 23 millioner kroner. Det var ingen ubrukte lånemidler til ikke-rentable investeringer. Til tross for låneopptak sent på året som baserte seg på investeringsprognosene i 2. tertial, ble det en økning i ubrukte lånemidler ved årets slutt. Ved utgangen av 2016 er ubrukte lånemidler til investeringer økt til 130,2 millioner kroner, fordelt på 64,9 millioner kroner til rentable og 65,3 millioner kroner til ikke-rentable investeringer.

Investeringsregnskap 2016

De fleste byggeprosjektene går over flere år, men det presiseres fra Kommunal- og regionaldepartementet at investeringsbudsjettet er å anse som årsvhengig på lik linje med driftsregnskapet. I regnskapsmessig forstand skal prosjektene avsluttes årlig. Totalkostnadene for enkelte prosjekter vil være høyere enn det som fremkommer av regnskapet for 2015.

Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet

Tall i 1000 kroner

		Regnskap 2016	Regulert budsjett 2016	Opprinnelig budsjett 2016	Regnskap 2015
KOSTRA-ART					
Investeringer anleggsmidler		323 653	404 732	451 200	215 660
Utlån og forskutteringer	(520:521)	45 805	53 000	38 000	14 394
Kjøp av aksjer og andeler	(529)	36 965	36 947	13 100	4 794
Avdrag på lån	(510:519)	29 436	9 397	7 700	8 471
Avsetninger	(530:539+548:569)	23 468	8 666	500	140 971
Årets finansieringsbehov		459 327	512 742	510 500	384 289
Bruk av lånemidler	(910:919)	325 130	406 427	440 720	214 751
Salg anleggsmidler	(660:679)+929	8 384	6 510	-	2 201
Tilskudd til investeringer		-	-	-	-
Kompensasjon for merverdiavgift	(729)	32 014	48 480	48 480	18 873
Motatte avdr utlån	(700:789+920:928)	26 972	6 556	4 900	14 785
Andre inntekter	(600:659;900:909)	2 528	-	-	2 346
Sum ekstern finansiering		395 028	467 973	494 100	252 955
Overført fra driftsregn.	(970:979)	1 827	2 000	500	1 004
Bruk av tidligere års udisponert		-	-	-	121 182
Bruk av avsetninger	(930:969)	62 472	42 769	15 900	9 147
Sum finansiering		459 327	512 742	510 500	384 289

Avvik

Investeringsstakten i 2016 har vært høyere enn i 2015, men ikke så høy som opprinnelig budsjett for 2016.

Ringerike kommune har nå svært mange investeringsprosjekter, mange av disse hadde i 2016 budsjett på under 5 millioner kroner. Avvik mellom regnskap 2016 og regulert budsjett er på 91 millioner kroner.

Ny skole Hønefoss sør:

Avviket på 16 millioner kroner mellom regnskap og budsjett skyldes at prosjekteringen av skolen er noe utsatt i tid, slik at kostnadene for dette kommer i 2017 istedenfor i 2016. Videre ble den tekniske løsningen for utfylling av tomte enklere enn først antatt.

Utvidelse av Monserud renseanlegg

Avviket på 18,2 millioner kroner skyldes lavere kostnader i 2016 pga senere oppstart enn planlagt.

Ringerike vannverk

Avviket på 12,8 millioner kroner skyldes lavere kostnader.

Energi, inneklima, overvåkning

Avviket på 2,7 millioner kroner skyldes forsinkelser i gjennomføring fordi anskaffelsesprosessen måtte foretas på nytt.

Rehabilitering av veibruer

Avviket på 7,9 millioner kroner skyldes forsinkelser i gjennomføringen, per mars 2017 er 3 av 7 bruer ferdigstilt.

Betryggende kontroll

Fra høsten 2016 har kommunens innkjøpskoordinator hatt som hovedoppgave å sørge for utarbeidelse av innkjøpsrutiner, og herunder valg av anskaffelsesverktøy. Det arbeides nå med å implementere rutinene og sørge for at også eksisterende innkjøpsavtaler kan gjenfinnes i vårt anskaffelsesverktøy. I løpet av 2016 har andelen fakturaer som er på EHF økt fra ca. 35% til 72%. Fokuset på å få andelen ytterligere opp, er høy.

Etikk

Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak i desember 2014, har en arbeidsgruppe bestående av representanter for de folkevalgte, tillitsvalgte og administrativ ledelse, utarbeidet nye etiske retningslinjer for Ringerike kommune. Disse skal gjelde for ansatte og folkevalgte.

Det etiske retningslinjene har i 2017 vært behandlet i alle kommunes politiske råd og utvalg, samt formannskap og kommunestyre.

Retningslinjene vil bli implementert i organisasjonen i 2017. Kommunens ledere har gjennom lederskolen fått innføring og trening i verktøy for etisk refleksjon, som vil bli benyttet i denne implementeringen.

De folkevalgte vil ha workshops med tema etiske retningslinjer i 2017.

Åpenhet er viktig i arbeidet med etikk. Alle ansatte og folkevalgte i kommunen er derfor oppfordret til å registrere sine verv og økonomiske interesser i www.styrevervregisteret.no

Likestilling endring i GKRS OBS

Kjønnsfordelingen blant ansatte er tilnærmet lik fordelingen i 2015. Ringerike kommune er fremdeles en kvinnedominert organisasjon med om lag 78 % kvinner og om lag 22 % menn blant de ansatte. Det er fortsatt til dels et stort underskudd av menn i helse og omsorg og i barnehager.

Kjønnsfordeling	31.12.16	31.12.15	31.12.14	31.12.13
Antall årsverk	1763	1715	1751	1854
Antall ansatte	2380	2232	2245	2254
Antall kvinner	1847	1787	1811	1832
Prosentvis andel kvinner	78 %	80 %	81 %	81 %
Antall menn	533	445	435	422
Prosentvis andel menn	22 %	20 %	19 %	19 %
Antall kvinner i høyere stillinger	6	5	10	7
%-andel kvinner i høyere stillinger	67 %	62 %	62 %	54 %
Antall menn i høyere stillinger	3	3	6	6
%-andel menn i høyere stillinger	33 %	38 %	38 %	46 %

Ringerike kommune har som grunnholdning at vi skal fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling i forhold til likestillings-, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Ett eksempel på dette, var temaet på «Vårkonferansen» for 2016 som var «Mangfold», og hvor det ble vist eksempler på hvordan kommunen i praksis arbeider innenfor dette området. Ett annet eksempel på dette, er at alle ledig stillingsannonser inneholder følgende oppfordring: - Vi ønsker mangfold og oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke uavhengig av alder, kjønn, etnisitet og funksjonsnedsettelse.

I barnehagesektoren er det etablert ett MIB-nettverk for å beholde og øke rekrutteringen av menn i barnehagene.

Ringerike kommune utarbeidet i oktober 2015 «Strategi for integrering av universell utforming i planleggingen i Ringerike kommune». I 2016 har det vært gjennomført ledersamling med Universell utforming som tema.

Hønefoss, 31. mars 2018

Tore Isaksen
Rådmann